

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Fényképen ábrázolt személy jogai

Ügyszám: SZJSZT 41/2006

A bíróság által feltett kérdések:

1. Az 1960-as években hatályos, a szerzői jogról szóló 1921. évi LIV. törvénycikk 69. § alapján mi számít „első megjelenésnek”, az amikor a mű először, a szerzői jogok jogosultjának engedélyével a nyilvánosság számára hozzáférhetővé válik, vagy valamely egyéb körülmény (is) befolyással lehet arra, hogy egy megjelenés a mű első megjelenésének minősüljön a törvény szerint?
- mi a tartalma e tekintetben a „nyilvánosság számára hozzáférhető” kifejezésnek,
2. Az 1960-as években hatályos, szerzői jogról szóló 1921. évi LIV. törvénycikk 68. § és 69. §-ai alapján a fényképeszeti művek a 69. §-ban meghatározott védelmi idő leteltével (tehát az első megjelenés évét követő 15 év elteltével) szabad felhasználásúvá válnak-e?
3. A törvénycikk 68. §-ában meghatározott tevékenységek (pl. többszörösítés, forgalomba helyezés, közzététel stb.) bárki által szabadon végezhető-e a védelmi idő leteltét követően?
4. Az 1960-as években hatályos jogszabályoknak megfelelő gyakorlat szerint volt-e a fotós által valamilyen kötelezően alkalmazandó forma a fotóalanyok adatainak, elérhetőségeinek rögzítésére? Amennyiben volt ilyen, mennyi ideig volt kötelező a fotós megőrizni ezeket az iratokat?
5. Az 1960-as években a fényképeszeti művek felhasználásával kapcsolatosan volt-e a fotóalanyok hozzájárulásának beszerzésére vonatkozó kötelező előírás?
6. A fényképeszeti mű negatívjának a fotós tulajdonában hagyása (nem megvásárlása) ráutaló magatartásként értékelhető-e a további felhasználáshoz adott hozzájárulásként, vagy szükséges-e a fotóalany kifejezett (írásbeli) hozzájárulásának beszerzése a fényképfelvétel további felhasználásához?

Az eljáró tanács válasza:

Ad 1. Az 1960-as években hatályos, a szerzői jogról szóló 1921. évi LIV. törvénycikk 68. § - 72. §-ig terjedő fejezete foglalkozik a fényképeszeti művekkel. A tv.cikk 68. §-a a fényképeszeti mű szerzőjét megillető kizárólagos jogokat sorolja fel, míg a 69. §-a a fényképeszeti mű védelmi idejét és a védelem kezdő időpontját határozza meg. A védelmi időt attól a naptári évtől kell számítani, amikor a fényképeszeti mű először megjelent. A megjelenés fogalmát illetően a tv.cikk 77. §-a igazít el: „megjelent művek a jelen törvény értelmében azok, amelyek nyilvános forgalomra szánt példányokban (többszörösítésekben, másolatokban, lenyomatokban, filmlevonatokban stb.) jogosan kiadottak.”

A forgalomba helyezés alatt nem csak a példányok forgalmazása (eladása, bérbeadása stb.), hanem a műről készült példányok forgalomba bocsátásának megindítása is értendő. Dr. Alföldy Dezső A magyar szerzői jog (1936 Grill Károly Könyvkiadó 16-17. oldal) című művében a kir. Kúria ítéleteit idézve támasztja alá azt a ma is élő gyakorlatot, amely szerint a művet forgalomba helyezi az is, aki ennek példányát az üzletben eladás céljára készen tartja.

Ugyancsak Alföldy Dezső a törvénycikk 1. §-ához fűzött magyarázatban rámutat arra is, hogy a művet csak a jogos kiadás esetén lehet megjelentnek tekinteni, tehát akkor, ha a nyilvános forgalomra szánt reprodukció a szerző akaratából vagy beleegyezésével jut nyilvános forgalomba.

„A nyilvánosság számára hozzáférhető” kifejezésnek a védelmi idő lejártja szempontjából nem volt szerepe az 1921. évi LIV. tc.-ben.

Ad 2. A 60-as években hatályos 1921. évi LIV. törvénycikk 68. és 69. §-ai alapján a fényképészeti művek a védelmi idő lejártát követően a szerzői jog szempontjából bárki által szabadon felhasználhatóak. E törvény szerint a fényképészeti művek védelmi ideje vagy a megjelenés évétől számított 15 év, vagy – megjelenés hiányában – a szerző halálának éve utáni 15 év. A jelenleg hatályos 1999. évi LXXVI. szerzői jogi törvény szerint a fényképek szerzőinek védelmi ideje is az általános szabályok szerinti, vagyis 70 év a szerző halálának évét követő év január elsejétől számítva (31. §). Ez érvényes azokra a fényképekre is, amelyek védelmi ideje korábbi szerzői jogi törvények hatálya alatt kezdődött és 1999. szeptember 1-én még nem járt le (1999. évi LXXVI. tv. 108. §).

Ad 3. A kérdésre az előző pontban adott válasz vonatkozik.

Ad 4-5. Az eljáró tanács más fotóművészek szóbeli tájékoztatásán alapuló ismeretei szerint az 1960-as évek első felében nem volt sem jogszabályi előírás, sem általánosan követett gyakorlat, hogy a magánműtermekben rögzíteni kellett volna a fényképezésre megbízást adó, a műterembe látogató ügyfelek adatait. Szokás volt viszont, hogy a fényképnek a műterem kirakatában való bemutatásához szóban engedélyt kértek és kaptak a lefényképezett személytől (illetve gyermek esetében a megbízótól).

Ad 6. Az 1921. évi LIV. tc. nem kívánta meg az írásbeliséget a felhasználási szerződésekhez, azok engedélyezéséhez. Így az 1970 előtti felhasználásoknál elvileg szerepe lehetett a szerződéskötés értelmezésénél annak, hogy történt-e rendelkezés a negatívról, mi lett a negatív sorsa. Minthogy azonban a negatívnak a fényképezésnél hagyása mindig is szokásos volt, az erről való rendelkezés elmaradásának nem lehet olyan értelmet tulajdonítani, hogy a megrendelő ezáltal engedélyezte volna az üzleti célú felhasználást. A szerző általi jogszerű felhasználáshoz ugyanis 1970 előtt szükség volt a megrendelő kifejezett hozzájárulására is (1921. évi LIV. tc. 64. §). Az 1969. évi III. törvény hatálya alatt ugyanehhez az ábrázolt személy hozzájárulására volt szükség (48. §). Ha viszont a vitatott felhasználás az 1999. évi LXXVI. tv. időbeli hatálya alatt (1999. szeptember 1. után) történt, a megrendelőnek nincsen ilyen hozzájárulási joga sem a még védett, sem a már nem védett fényképészeti műveknek a szerző vagy jogutóda általi szerzői jogi hasznosítása tekintetében. A megrendelésre készült fényképészeti mű esetében az ábrázolt személy személyiségi jogainak esetleges megsértése a

Polgári Törvénykönyv szabályai szerint ítélandó meg.

Megjegyezzük, hogy a perbeli fénykép 2004-ben a Magyar Fotóművészek Szövetsége által kiadott „...” című fotóalbumban (kötetben), annak 20. oldalán kiadásra került.

Budapest, 2007. január 11.

Dr. Gyertyánfy Péter
a tanács elnöke

Dr. Koltay Krisztina
a tanács előadó tagja

Dr. Bán András
a tanács szavazó tagja